

Mediation:

Buitenkans voor het notariaat

Steeds meer rechtzoekenden nemen hun toevlucht tot een mediator. De rechtbank Amsterdam alleen al verwijst jaarlijks 275 zaken door naar zo'n conflictbemiddelaar. Voor juridische professionals ligt daar een markt. Gaat de notaris die kans pakken?

TEKST Peter Louwerse | BEELD Reid, Geleijnse & Van Tol

De notaris', meent notaris-mediator Palko Benedek, 'is bij uitstek geschikt als mediator. Hij is onafhankelijk, onpartijdig en juridisch deskundig. Hij treedt al vaak op als bemiddelaar bij conflicten. Over echtscheidingen bijvoorbeeld, of nalatenschappen of de ontbinding van maatschappen.' Als iemand een hartstochtelijk pleitbezorger is van de notaris als mediator, is Benedek het wel. Hij is niet alleen notaris bij Van Putten Van Apeldoorn in Ede, maar ook voorzitter van de Vereniging van Mediators en Scheidingsbemiddelaars in het Notariaat (VMSN). Benedek zou wel van de daken willen schreeuwen: 'Notarissen, pak je kans!'

Feit is echter dat het Nederlandse notariaat nog niet warmloopt voor mediation. De VMSN telt zegge en schrijve 96 leden. 'Jammer', meent Benedek. 'In deze tijd waarin omzetten onder druk staan, is mediation een buitenkans om je als notariskantoor te onderscheiden.' Werk van notarissen wordt steeds vaker gedaan door andere beroepsgroepen. Benedek: 'Je moet dus andere gebieden zoeken waarop je je kunt profileren. In mediation kun je veel van je notariële vaardigheden kwijt. Dus notaris, maak niet de fout van 25 jaar geleden toen notarissen het lieten afweten op congressen over estate planning. De redenering was toen: we doen het al, de mensen komen toch wel bij ons. Inmiddels hebben anderen een deel van die markt overgenomen. Als het landschap waarin je je vak uitoefent verandert, moet je mee veranderen.'

VIS IN HET WATER

In zijn opleiding tot mediator heeft Benedek veel kennis opgedaan over gesprekstechnieken en het omgaan met verschillende

persoonlijkheden en conflicten. 'Mensen vechten met partnergedrag en oudergedrag, in de trant van "jij krijgt het kind pas als ik de kast krijg"'. Op dit snijvlak van financiële belangen en intermenselijke relaties voelt Benedek zich als een vis in het water. 'Een psycholoog, nee dat ben ik niet. Maar je leert je wel verdiepen in de mensen. Hoe je bijvoorbeeld moet reageren op de onredelijke houding van een autist. Of hoe je omgaat met narcistische personen, zoals topmannen van ondernemingen. Ze hebben in hun bedrijf altijd gelijk gekregen en het is even wennen dat ze dat in een echtscheidingsconflict niet krijgen. Als ze zich dominant opstellen, moet je ze met mediatie technieken aanpakken.'

DIEPERE RANCUNE

De notaris moet in die rol niet bang zijn voor hoog oplopende emoties. Benedek heeft een doosje tissues in zijn werkkamer staan, voor het geval iemand zijn tranen de vrije loop laat. Bij een ruzie over echtscheiding of een erfenis is dat al snel het geval. Een notaris-mediator is beter in staat om zo'n conflict op te lossen dan een notaris, is Benedeks overtuiging. 'Als mediator vraag je door. Je moet onderzoeken waarom iemand boos is, anders kun je het probleem niet oplossen. Dan blijkt dat achter de ruzie om het geld een diepere rancune schuilgaat. Over het vreemdgaan van de partner bijvoorbeeld, of over de situatie vroeger thuis. Dat Truusje altijd gepest werd aan de ontbijttafel. Mensen zijn zelf ook opgelucht dat ze erover kunnen praten. Daarmee is het probleem niet van tafel, maar kun je verder met het huidige conflict.' Kunnen notarissen wel omgaan met emotionele uitbarstingen in de spreekkamer? Benedek hoopt van wel. 'Anders kies je dit vak

toch niet? Je wilt toch meer zijn dan een jurist die op verzoek van de klant zijn kunstje doet? Maar als je echt geen zin hebt in gepruts met emoties, moet je er niet aan beginnen.' De notaris kan met mediation ook de boer op om toekomstige conflicten te voorkomen. 'Bij de overdracht van familiebedrijven kan het om grote belangen gaan. Ga met de hele familie om de tafel zitten als vader en moeder nog leven. Dat voorkomt een hoop narigheid achteraf.'

LOGISCH ALTERNATIEF

Benedek is dan ook in zijn nopjes met het regeerakkoord van Rutte II waarin wordt voorgesteld dat echtparen straks kunnen scheiden buiten de rechter om. 'De notaris is daarvoor de aangewezen figuur. Hij heeft de juridische kennis en het empathisch vermogen.' Daar komt bij dat de notaris als enige een document met executoriale kracht kan produceren. Met de grosse van de akte kunnen partijen rechtstreeks naar de deurwaarder, zonder tussenkomst van de rechter. Dat dit notariële monopolie dreigt te

De bestaande wetgeving over mediation is dit jaar goedgekeurd door het parlement. Het is de uitwerking van een Europese richtlijn die landen opdraagt mediation te bevorderen. De Nederlandse wet geldt alleen voor grensoverschrijdende bemiddeling en bevat onder meer een verschoningsrecht. Het initiatiefwetsvoorstel Mediation van VVD-Kamerlid Ard van der Steur is een aanvulling op de bestaande regels en omvat drie voorstellen:

1. de invoering van de Kaderwet Mediation: wat is mediation? Hoe past het in het burgerlijk recht?;
2. de Wet Registermediator: deze introduceert een register met kwaliteitseisen enz.;
3. een aanpassing van de bestuursrechtelijke wetgeving, zodat mediation ook daar kan worden toegepast.

FOKKE & SUKKE
HEBBEN HET NOG NIET HELEMAAL BEGREPEN

**IK SLEEP
JOU VOOR DE
MEDIATOR,
MANNETJE!!!**

verdwijnen door een wetsvoorstel van VVD-Tweede Kamerlid Ard van der Steur (alle geregistreerde mediators kunnen dan een vaststellingsovereenkomst met executoriale werking maken) kan voor de notaris een extra stimulans zijn om zich te onderscheiden. 'Als notarissen zich een beetje commercieel willen opstellen, grijpen ze deze kans', meent het Kamerlid. Hij denkt vooral aan echtscheidingen en conflicten over aandelen en vastgoed. Met zijn initiatiefwetsvoorstel wil de liberaal mediation een volwaardige plek in het rechtssysteem geven. 'Het is een logisch alternatief voor traditionele rechtspraak', vindt hij. 'Als mediation slaagt, zijn beide partijen tevreden. Bij rechtspraak is dat meestal slechts één partij, en soms zijn ze allebei ontevreden.' Door de mediator ook juridisch vaste voet aan de grond te geven, wil Van der Steur de kwaliteit verbeteren. Het

'Mediation is een aparte professie'

voorstel introduceert tuchtrecht en er komt een register met kwaliteitscriteria. Ruziënde partijen worden gestimuleerd naar een mediator te gaan: wie een geschil aan de rechter voorlegt, moet eerst uitleggen waarom hij niet voor mediation heeft gekozen. Verder blijft de bij mediation gebruikelijke clausule 'mondeling bewijs is niet geldig' ook in het reguliere rechtssysteem overeind. Heel ingrijpend: wie in een vaststellingsovereenkomst heeft afgesproken dat conflicten over de uitkomst van mediation worden voorgelegd aan de mediator, kan daar straks niet meer onderuit. Nu kan hij nog naar de rechter stappen.

MEDIATORPET

Van der Steur hoopt dat de wet in juli 2013 van kracht is. Hij heeft Fred Schonewille gevraagd te helpen bij het opstellen daarvan. Schonewille is een kopstuk binnen het Nederlandse mediationlandschap. Hij is mediator, medeoprichter van de VMSN, bestuurslid van de stichting Nalatenschapsmediation en voormalig hoofddocent mediation aan de Universiteit Utrecht. Voor Schonewille staat als een paal boven water dat mediation een logische uitbreiding is van het notariële dienstenpakket. 'De notariële waarden komen uitstekend tot hun recht in de context van mediation. Dat is echter niet voldoende om een goede mediator te zijn.' Hij voorspelt dat notarissen de boot gaan missen als ze zo doorgaan. Zijn belangrijkste kritiekpunt: 'Ze zien mediation als een vaardigheid, en niet als een aparte professie.' Anders dan Benedek beschouwt Schonewille notariaat en mediation als twee verschillende beroepen. 'De notaris adviseert vanuit zijn juridische expertise. De mediator helpt partijen om samen hun problemen op te lossen. Hij adviseert niet, maar schetst het juridisch kader.' Benedek reageert: 'De vraag wanneer de notaris mediator wordt, is niet zo relevant. Klanten zien me in eerste instantie als notaris. Als zich halverwege een probleem voordoet, ga ik niet met ze in een andere kamer zitten als mediator. Dan gebruik ik mijn mediatorvaardigheden om het conflict op te lossen. Ik zie dat als een eenheid.' Vergt het niet veel flexibiliteit om afwisselend de 'notarispet' en de 'mediatorpet' op te zetten? 'De jongere generatie tot 45 jaar kan dat in elk geval', schat Schonewille in. 'Sommige recent afgestudeerde kandidaat-notarissen hebben in hun studie de minor Mediation gedaan. Voor de oudere, meer paternalistische notaris is het lastiger.' Benedek hoopt dat veel notarissen de stap zullen zetten. 'De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) geeft ondersteuning, maar de notaris moet zelf het initiatief nemen. Ik hoop dat notarissen zelf inzien dat dit goed voor hun praktijkvoering is.' ■